

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๑๕/๖๐๕๒

กค. ๖๒

๑๕ ก.ค. ๖๒

๑๔.๕๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รหัสเรื่อง : ส32660

รับที่ : ๕12576/62

วันที่ : 18 ต.ค. 62 เวลา : 14:44

สำนักงานสภาพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ผลการประชุมระดับสูงอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์ (The ASEAN High-level Meeting on Human Capital Development)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

ตามที่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติร่วมกับธนาคารโลกและกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติเป็นเจ้าภาพและมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานสนับสนุนได้จัดการประชุมระดับสูงอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์ (The ASEAN High-level Meeting on Human Capital Development) ในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒ ณ กรุงเทพมหานคร นั้น

ในการนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ใคร่ขอเสนอเรื่องผลการประชุมระดับสูงอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์ (The ASEAN High-level Meeting on Human Capital Development) มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับการบริหารราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว (รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) โดยเรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ นายกรัฐมนตรีได้เข้าร่วมประชุม ASEAN Leaders' Gathering (ALG) เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ เมืองบาห์ลี อินโดนีเซีย และได้กล่าวถ้อยแถลงให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งเป็นมุมมองระยะยาวและจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ และเสนอว่าไทยจะเป็นเจ้าภาพการประชุมระดับสูงในปี ๒๕๖๒ เพื่อหารือเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์

๑.๒ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีหนังสือที่ นร ๐๔๐๒/๑๔๒๐๕ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึงเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง นายกรัฐมนตรี มีบัญชามอบหมาย สศช. เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์ และการจัดการประชุมระดับสูงในปี ๒๕๖๒ เพื่อหารือเรื่องการพัฒนาทุนมนุษย์ โดยให้กระทรวงต่างประเทศเป็นหน่วยงานสนับสนุน

๒. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เรื่องที่เสนอดังกล่าวนี้นี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗) เรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย

/๓. สำระสำคัญ...

๓. สารสำคัญ

การประชุมระดับสูงอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์ (The ASEAN High-level Meeting on Human Capital Development) มีผู้แทนระดับรัฐมนตรี เลขาธิการอาเซียน เจ้าหน้าที่อาวุโสระดับสูงของประเทศสมาชิกอาเซียน ผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้แทนภาคเอกชนของไทย สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม รวมถึงผู้แทนองค์การระหว่างประเทศและสถานทูต การประชุมฯ มุ่งเน้นการอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๓ ด้าน คือ การศึกษา การสาธารณสุข และการพัฒนาทักษะแรงงาน ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในมิติต่างๆ อาทิ การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ ความเหลื่อมล้ำเชิงโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการยกระดับความสามารถในการแข่งขันผ่านการพัฒนาทุนมนุษย์ การประชุมฯ ยังได้ให้ความสำคัญกับดัชนีทุนมนุษย์ (Human Capital Index) ซึ่งเป็นดัชนีที่สะท้อนความสำเร็จและความท้าทายของการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้ ประเด็นการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาค และยังเป็นจุดเน้นประเด็นหนึ่งภายใต้แนวคิดหลักของความร่วมมือภายใต้กรอบอาเซียนในปีที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ โดยมีผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

๓.๑ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความสำเร็จในการพัฒนาทุนมนุษย์ในอาเซียน

๓.๑.๑ การสร้างระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าในกลุ่มประเทศอาเซียน
ประเทศไทยถือเป็นตัวอย่างสำคัญที่ได้ก้าวสู่หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และถือได้ว่าเป็นประเทศแรก ๆ ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาที่สามารถผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์จริงจิ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นทางการเมืองและการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ รวมทั้งการเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างระบบประกันสุขภาพที่เข้มแข็ง ตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในชนบทและผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงบริการทางสุขภาพได้มากขึ้น โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้ายังช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และขยายโอกาสการเข้าถึงการรักษาในระดับที่เทียบเคียงกับกลุ่มประเทศ OECD อย่างไรก็ดี การสร้างระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ครบทุกประเทศสมาชิกยังคงประสบกับความท้าทายในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการขาดแรงผลักดันจากรัฐบาล การบริหารจัดการแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนระบบฯ ให้เกิดความยั่งยืน การเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของโรคติดต่อและไม่ติดต่อ รวมทั้งสังคมผู้สูงอายุ

๓.๑.๒ การส่งเสริมระบบการศึกษาที่ครอบคลุมและมีคุณภาพในอาเซียน
สิงคโปร์มีนโยบายทางการศึกษาที่สนับสนุนการกระจายโอกาสและการสนับสนุนทางการเงินสำหรับครอบครัวที่มีรายได้น้อย ส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในเด็กก่อนวัยเรียนและการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งการสร้างหลักสูตรที่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ และการฝึกอบรมเพื่อสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในขณะเดียวกัน มาเลเซียได้มีแผนการขับเคลื่อนการศึกษาที่ครอบคลุมโดยเน้นการเข้าถึง (Access) คุณภาพ (Quality) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งมุ่งหมายให้เกิดความครอบคลุมสำหรับเยาวชนทุกคนภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างปัจจัยสนับสนุนด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดอุปสรรคการเข้าถึงการศึกษาสำหรับนักเรียนซึ่งจะช่วยบรรเทาความเหลื่อมล้ำเชิงโอกาสได้อีกด้วย

๓.๑.๓ การผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจจากโครงสร้างประชากรและกำลังแรงงานที่เปลี่ยนไป
ประเทศในภูมิภาคอาเซียนจำนวนหนึ่งเผชิญกับภาวะสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งประเทศเหล่านี้จำเป็นต้องพัฒนาทักษะแรงงานที่มีอยู่ด้วยการยกระดับทักษะจำเพาะด้านเชิงลึก การวิจัยและนวัตกรรม และความเป็นสากลเพื่อรองรับโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปรวมทั้งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันหลายประเทศในภูมิภาคมีประชากรวัยแรงงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถือเป็นกลุ่มประชากรสำคัญที่ช่วยเร่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ อาทิ ฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ ดัชนีทุนมนุษย์ของฟิลิปปินส์อยู่ที่ร้อยละ ๕๕ ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของอาเซียนโดยรวม (ร้อยละ ๕๙) อีกทั้งวัยรุ่นหญิงยังเผชิญกับการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรซึ่งมีความเสี่ยงด้านสุขภาพและยังเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร

ปัญหาดังกล่าวยังเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา อัตราการมีส่วนร่วมของกำลังแรงงานและผลิตภาพแรงงาน ดังนั้นรัฐบาลจึงได้วางแนวทางการพัฒนามนุษย์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวประกอบไปด้วยสองยุทธศาสตร์หลัก คือ ๑) การวางแผนครอบครัวเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์และลดการเสียชีวิตของมารดาและทารก และ ๒) การขยายโอกาสการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการลงทุนในทุนมนุษย์อย่างหลากหลายสาขา (Multi-sectoral Investment) ซึ่งรวมถึงการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับคนรุ่นใหม่

๓.๒ การอภิปรายในหัวข้อ “จากวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ: ปัญญาผู้นำอาเซียนว่าด้วยการยุติภาวะทุพโภชนาการในทุกรูปแบบ (From Vision to Action: ASEAN Leaders' Declaration on Ending All Forms of Malnutrition)” ปัญญา สนับสนุนการแก้ไขปัญหาด้วยการลงทุนอย่างรอบด้าน (การสาธารณสุข สิทธิแรงงาน และการเข้าถึงอาหารและน้ำ) ผ่านการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ และการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการดำเนินการภายใต้ปัญญานี้มีความสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในเป้าประสงค์ที่ ๒.๒ การอภิปรายได้นำเสนอความก้าวหน้าในการลดภาวะแคะแกระใน สปป. ลาว ผ่านการจัดตั้งกองทุนสร้างความเป็นธรรมด้านสุขภาพ (Health Equity Fund) เพื่อสนับสนุนการให้บริการและการรักษาแก่มารดาและบุตรในบริเวณที่เผชิญกับความขุกสูงของภาวะทุพโภชนาการ การแก้ไขปัญหายังได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่ายซึ่งถูกสะท้อนออกมาผ่านการจัดตั้งสภาโภชนาการแห่งชาติ ซึ่งมีหุ้นส่วนการพัฒนาหลายหน่วยงาน (Development Partners) ที่ช่วยส่งเสริมการจัดทำข้อมูลและแผนปฏิบัติการ พร้อมทั้งการรายงานความก้าวหน้าในการลดภาวะทุพโภชนาการต่อสภาดังกล่าว นอกจากนี้ ได้มีการนำเสนอความสำเร็จในการขับเคลื่อนการจัดภาวะทุพโภชนาการในไทย ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อระดมความเห็นต่อการจัดภาวะแคะแกระ รวมทั้งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ทั้งนี้กระทรวงสาธารณสุขได้ชูแนวทางการดำเนินงานที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community-based Approach) เป็นแนวทางขับเคลื่อนหลัก สนับสนุนการดำเนินงานเชิงรุกของชุมชนและอาสาสมัคร การพัฒนากิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละชุมชน รวมทั้งการจัดตั้งโครงการมหัศจรรย์ ๑,๐๐๐ วันแรกของชีวิต (Miracle of the First 1,000 Days of Life) ซึ่งส่งเสริมปัจจัยด้านโภชนาการที่ดีและการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ เน้นการเติบโตทางกายและพัฒนาการทางสมองตั้งแต่การเกิดปฏิสนธิจนกระทั่งอายุสองขวบ

๓.๓ การอภิปรายในหัวข้อ “การลงทุนในเยาวชน: กุญแจสำคัญเพื่อเร่งรัดการพัฒนาทุนมนุษย์ (Investment in Young People, the Key to Accelerating Human Capital)” ประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศเผชิญกับความท้าทายในการลงทุนเพื่อพัฒนาเยาวชนในรูปแบบที่แตกต่างกัน การจัดลำดับความสำคัญของนโยบายต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็น การอภิปรายยังได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของสถานศึกษาที่จำเป็นที่ต้องร่วมมือกับภาคเอกชนมากขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะทางดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี การส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้วยการสร้างช่องทางการเข้าถึงแหล่งทุน การสร้างโอกาสและระบบแวดล้อมที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ รวมทั้งเน้นการพัฒนาทักษะที่มีภูมิคุ้มกันต่อความล้มเหลวท่ามกลางการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงขึ้น สนับสนุนการสร้างพื้นที่และเวทีหารือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางการทำธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จและผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้วยกันเอง

๔. ความเห็นของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

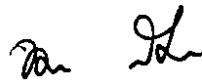
การส่งเสริมการพัฒนาทุนมนุษย์ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นการลงทุนครบทุกช่วงวัย ผ่านการจัดทำนโยบาย การมีส่วนร่วม การขับเคลื่อน พร้อมทั้งการติดตามประเมินผลด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based approach) เพื่อให้เกิดกลไกการมอบหมายภารกิจและจัดสรรงบประมาณในโครงการสำคัญต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาทุนมนุษย์ยังต้องคำนึงบริบท

ประเทศ ภูมิภาค และโลกที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้การพัฒนาทุนมนุษย์นั้นมีความเท่าทันและสามารถแข่งขันได้ในโลกยุคใหม่ พร้อมทั้งต้องเน้นย้ำความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการพัฒนาหลักสูตร ระบบศึกษาและทักษะแรงงานเพื่อตอบสนองต่อโจทย์ความต้องการของระบบตลาดและทิศทางการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ การลงทุนในการสร้างพฤติกรรมทางสุขภาพที่ดีและสนับสนุนระบบประกันสุขภาพที่เข้าถึงได้และมีคุณภาพ ยังจะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างสังคมที่เท่าเทียม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และบทบาทของไทยในฐานะประธานอาเซียนที่ต้องการผลักดันให้เกิดความยั่งยืนของการพัฒนาในทุกมิติ

๕. ข้อเสนอของหน่วยราชการ

รับทราบผลการประชุมระดับสูงอาเซียนว่าด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์ (The ASEAN High-level Meeting on Human Capital Development)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

(นายทศพร ศิริสัมพันธ์)

เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ